

nižší soudy za prokázáno, že žalobcův zmocněnec L. ujednal nájemní smlouvu se žalovanou v předpokladu, že je dědičkou Josefy F-ové, poukazující k jeho výpovědi, že zašel jako oprávněný k uzavření nájemní smlouvy po smrti F-ové k žalované, ptal se jí, je-li dědičkou, načež odpověděla, »že ano«, a, poněvadž věděl z praxe, že v takovém případě nedá se nic dělati, uznal ji za novou nájemnici a stanovil jí činži. Je zřejmo, že bez jeho omylu o osobnosti strany žalované, o její právní vlastnosti, že je dědičkou, by onu smlouvu s ní nebyl ujednal, neboť bez této vlastnosti nebyla by se žalovaná těšila ochraně nájemníků, pro niž mu — jak se domníval — nezbývalo, než ji za nájemnici uznati. K stejnému výsledku vede názor, že tu jde o omyl v pohnutce. Dovolání má neprávem za to, že omyl v pohnutce je právně bez významu. Pravý opak plyne pro oblast působnosti obč. zák. z materialíí k III. novele obč. zák. (čís. 2/H. H. 78 příloh k těsnop. protokolům panské sněmovny, XXI. sese 1912 str. 136), které praví, že i tu jako všude mylná pohnutka má na platnost právního jednání vliv, když byla pohnutkou pro vůli rozhodnou, v kterémžto případě je právě omyl omylem podstatným. Že v projednávaném případě řečená pohnutka byla pro vůli stran rozhodnou, plyne ze seznání odvolacího soudu, že byla podmínkou sjednání smlouvy nájemní. Seznání to dovolatelka po skutkové stránce ani nenapadá, po právní stránce pokládá je i dovolací soud za správné, přihlížející k zjištěním nižších soudů o ohrazení se žalobcově proti tomu, by se žalovaná v bytě usadila, projeveném dávno před smrtí Josefy F-ové, a o průběhu sjednání smlouvy po její smrti. Nižší soudy odůvodnily v podstatě správně, že omyl žalobce a jeho zmocněnce je omluvitelným, a proto domnělé zavinění žalující strany je právně nerozhodné. Příčilo by se zajisté zásadám poctivosti v právním styku, kdyby žalovaná směla žalobci vytýkati neomluvitelnost jeho omylu, jenž vznikl jen z toho, že žalobcův zmocněnec uvěřil jejímu mylnému tvrzení o jejích dědických nárocích, které podle vlastního seznání byla pohotova i osvědčiti doklady.

Čís. 6369.

Je-li předmětem exekučního zástavního práva nárok na vrácení vadia, není předmět sporu, domáhajícího se podle § 37 ex. ř. zrušení exekuce, peněžitým (§ 500 poslední věta c. ř. s.).

Nelze mluvit o skončení exekuce, dokud nebylo vadium vydáno vymáhajícímu věřiteli, jemuž bylo příkázáno k vybrání.

Smísení cizích peněz s nepatrnou částkou vlastních peněz nevylučuje po případě ještě vindikace peněz vlastníkem hlavní částky.

Bylo-li vadium, složené k soudu, zasláno soudem bernímu úřadu k uložení jako soudní deposit poštovním úřadem, nabyt stát k němu vlastnictví smísením. Třetí osoba nemůže se tu brániti exekuci (§ 37 ex. ř.) zabavením a příkázáním nároku k vybrání vadia, proti vymáhajícímu věřiteli z důvodu svého vlastnictví, ovšem ale z důvodu obligačního práva,

činícího exekuci na nárok na vydání vadia nepřipustnou, složil-li skladatel neoprávněně za vadium peníze, patřící třetí osobě.

(Rozh. ze dne 13. října 1926, Rv I 1523/26.)

Žalovaná firma vedla exekuci zabavením nároku Filomeny V-ové proti okresnímu soudu na vrácení nespotřebovaného vadia. Žalobkyně, dcera Filomeny V-ové, domáhala se na žalované, by exekuce byla prohlášena nepřipustnou tvrdíc, že peníze použité ku složení vadia byly jejími, ježto je obdržela jako nemanželský sirotek po otci padlém ve válce. Procesní soud prvního stádu žalobu zamítl, v podstatě proto, že žalobkyně pozbyla k penězům vlastnictví jich smísením. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Odvolací soud zjišťuje na základě prohlášení mateřské poručnice Filomeny V-ové v poručenenském spise, že válečné sirotčí peníze, kteréž přijímala, nestaly se vlastnictvím žalujícího dítěte, nýbrž že tyto peníze přešly do jejího (Filomeny V-ové) vlastnictví a že tudíž peníze jí dne 18. prosince 1923 v exekuční věci jako vadium složené jí patřily. Tím jest však rozepře v neprospěch žalující strany rozhodnuta a odvolací soud nemá příčiny, aby se blíže zabýval vývody odvolání zajisté pozoruhodnými, pokud jsou zejména právního rázu.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

Důvody:

Vzhledem k vývodům dovolací odpovědi dlužno se předem zabývatí otázkou, zda odvolací soud právem ocenil předmět sporu a zda ocenění to jest pro nejvyšší soud závazným. Dle § 500 c. ř. s. má soud odvolací oceniti předmět sporu, potvrdil-li rozsudek prvního soudu a nezáleží-li předmět sporu výhradně v sumě peněžité. Žalobkyně žádá žalobou, by uznáno bylo právem, že nepřipustným jest vedení exekuce firmy H. proti Filomeně V-ové pro 2.042 Kč 90 h povolené krajským soudem v M. zabavením nároku na vrácení vadia plus minus 2.000 Kč, příslušejícího Filomeně V-ové proti okresnímu soudu v H. Dle plenisimárního rozhodnutí nejvyš. vídeň. soudu ze dne 17. listopadu 1915 pres. č. 386/15, jud. č. 242 (Gl. U. 7662) dlužno při sporech podle §§ 35 a 37 ex. ř., k nimž zavdalo podnět vymáhání peněžité pohledávky, určiti cenu předmětu dle § 57 j. n. Spor tento jest sporem dle § 37 ex. ř. Dle § 57 j. n. jest rozhodnou pro ocenění předmětu sporu při sporech, směřujících ku zajištění pohledávky, nebo kterými se uplatňuje právo zástavní, výše pohledávky, nebo, má-li zástava menší cenu, cena zástavy. Totéž platí dle zmíněného judikátu při sporech, kterými se žalobce domáhá zrušení zajištění, neb zrušení zástavního (tedy též exekučního zástavního) práva, zrušení exekuce, jako ve sporu tomto. Dle § 57 j. n. jest tedy pro ocenění předmětu tohoto sporu rozhodnou výše vymáhané pohledávky 2.042 Kč 90 h, leč že by hodnota zástavy byla menší, než vykonatelná pohledávka. Předmětem exekučního zástavního práva jest však nárok na vrácení nespotřebovaného

vadia 1.941 Kč 23 h. Jest tudíž předmětem zástavy nárok na vrácení vadia a nikoli peněz 1.941 Kč 23 h jako vadium u soudu ležící. Předmět zástavy nezáleží tudíž v sumě peněžité. Hodnotu předmětu toho ocenil odvolací soud na 2.042 Kč 90 h. Ocenění tomu nelze dle § 500 poslední věta c. ř. s. odporovati opravným prostředkem. Pokud tak žalovaná činí v dovolací odpovědi, jsou tyto její vývody nepřipustny. Poněvadž pak dle toho hodnota předmětu sporu 2.000 Kč převyšuje, jest dovození přípustným (§ 502 třetí odstavec c. ř. s.).

Rovněž jest neodůvodněným názor dovolací odpovědi, že bylo žalobu zamítnouti proto, poněvadž exekuce E 484/25 již jest skončena, neboť dle těchže spisů byl sice nárok Filomeny Vové na vrácení vadia 2.000 Kč zabaven a přikázán k vybrání pro vykonatelnou pohledávku firmy H., avšak dosud nebylo vadium vymáhající věřitelce k uspokojení její pohledávky vydáno a proto nelze o ukončení exekučního řízení mluvit (viz Neumann Komentář k ex. ř. str. 174).

Dovolání napadá rozsudek odvolacího soudu z dovolacích důvodů § 503 čís. 2, 3 a 4 c. ř. s. S hlediska nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) napadá dovolání právní názor odvolacího soudu, že vadium bylo vlastnictvím matky V-ové a nikoli dcery K-ové (žalobkyně), a dlužno mu přisvědčiti. Dle spisů poručenských bylo sděleno dne 3. srpna 1921 poručenskému soudu v P. zemským úřadem pro péči o válečné poškozence v Čechách, že byl nezl. K-ové dne 20. června 1921 přiznán po jejím nemanželském otci Františku R-ovi důchod sirotčí 37 Kč 50 h měsíčně a že bude důchod ten dítku tomu poukazován k rukám matky dítěte Filomeny K-ové, počínajíc dnem 1. května 1920. Současně bylo žádáno, by, je-li nějakých námitek proti výplatě důchodu této osobě, byly sděleny spolu se jménem osoby, k jejímž rukám důchod ten má býti vyplacen. O tom vyslechnuta dne 12. srpna 1921 protokolárně mateřská poručnice Filomena V-ová, jež prohlásila, že peněz těch nemůže vkládati do sirotčí pokladny, že jich potřebuje na výživu. Soudního usnesení o tom, že důchod ten se ponechává mateřské poručnici na výživu dítěte, poručenský spis neobsahuje. Právem zjišťuje na základě těchto spisů soud odvolací, že tento sirotčí důchod byl poukazován mateřské poručnici na úhradu nákladů spojených s výživou dítěte. Ze spisů těch dá se však pouze usuzovati na účel důchodu toho, nikoli však, jak mylně činí odvolací soud, na to, že peníze jménem důchodu toho jí poskytované přešly do matčina vlastnictví a že tudíž jí vlastnický patřil i peněz jako vadium složený. Vždyť poukazováním důchodu toho matce dítěte není nikterak vyloučeno, že nicméně živila a šatila dítě ze svých vlastních peněz a že peníze jménem důchodu jí pro dceru došlé, které byla oprávněna na úhradu nákladů s výživou dítěte spojených si ponechati, buď vesměs nebo z části ponechávala, jak tvrdí, dítěti (nynější žalobkyni) po tak dlouho, až dosáhly výše 2.400 Kč, které pak za vadium položila. První soud zjistil též v tom směru na základě výpovědí svědkyň, že 2.400 Kč, daných Filomenou V-ovou za vadium, byly úspory učiněné z podpor pro její dceru Karolinu K-ovou, nynější žalobkyni. Toto zjištění nebylo odvoláním napadeno a nemohlo též býti změněno právním náhledem vysloveným odvolacím soudem v tom směru, že tyto podpory

odevzdáním matce V-ové se staly vlastnictvím matčiným, neboť, i kdyby tomu tak bylo, mohla je nicméně pro dceru ukládati stranou a též tak činit, jak první soud zjistil. Neposoudil proto soud odvolací věc správně s hlediska právního (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), uznáv na výhradné vlastnictví Filomeny V-ové k penízi jako vadium ležícímu. Tím, že V-ová peněz těch neuložila do sirotčí pokladny ani do peněžního ústavu na vinkulovaný vklad, nepřestaly býti peníze ty ještě vlastnictvím žalobkyně. Rovněž nenastala ztráta vlastnictví žalobkyně tím, že mateřská poručnice k nim, totiž k 2.400 Kč, ze svého přidala nepatrnou částku 27 Kč, neboť smísení peněz cizích s nepatrnou částkou peněz vlastních nevylučuje nijak ještě vindikace peněz vlastníkem hlavní částky, dokud smísení peněz nenastalo, zejména když státovky po 1.000 Kč, 500 Kč a 100 Kč dají se rozeznati od státovek 20, 10 a 5 Kč a od peněz kovových (rozh. ze dne 29. března 1904, čís. 3189 Z. Bl. 1904 č. str. 24 a rozh. čís. 2054 Sb. n. s.). Ovšem bylo žádoucí zjistiti, v jakých druzích papírových neb kovových peněz pozůstávaly peníze žalobkyně 2.400 Kč a v jakých penězích pozůstávala částka 27 Kč V-ovou k nim přidaná (§ 182 c. ř. s.). Leč vzhledem k později uvedenému nedostatek tento nevedí konečnému rozsouzení věci.

Naproti tomu dlužno přisvědčiti právnímu názoru odvolacího soudu, že exekuce, k jejímuž zrušení žaloba čelí, nebyla provedena zabavením vadia, nýbrž zabavením a přikázáním k vybrání n á r o k u dlužnice Filomeny V-ové proti okresnímu soudu v H. (vlastně proti státu) na vrácení vadia, pokud spotřebováno nebylo. Po rozumu § 149 ex. ř. má vadium právní povahu zástavy, kteráž ručí za všechny nároky, jež vzejdou z dražby proti nejvyššímu podateli. Když pominul důvod k podržení vadia, jako v souzeném případě, přísluší tomu, kdo vadium složil, obligační nárok na vrácení vadia (§ 1369 obč. zák.). Vlastník vadia (v tomto případě žalobkyně) může dle § 456 obč. zák., když jeho peníze bez jeho souhlasu byly k soudu jako vadium složeny, je vindikovati, pokud ovšem vlastnictví jich nepozbyl dle §§ 367 neb 371 obč. zák. Musil by však žalobu tu podati na detentora vadia (§ 469 obč. zák.); tím však není žalovaná, vymáhající věřitelka firma H., které vadium ve zbytkové částce po rozumu § 327 ex. ř. dosud odevzdáno nebylo, neboť táž nezabavila přímo vadium samo, nýbrž toliko nárok dlužnice na jeho vydání. Mimo to jasno z exekučních spisů, že soudce dražbu řídící poslal peněz za vadium položený do berního úřadu k uložení jako soudní depositum poštovním úřadem, použiv k tomu konci složenky pošt. úřadu šekového. Z toho zřejmo vzhledem k tomu, že, jak všeobecně známo jest, pošta neposílá pošt. úřadu šekovému právě ty kusy státovek, které jí byly k tomu cíli odevzdány, nýbrž toliko stejné množství peněz, třeba v jiných kusech státovek, že nebylo vadium u soudu složené vzato v soudní úschovu právě v těch druzích státovek, ve kterých bylo odevzdáno, že tedy stát s m í s í l peníze za vadium dané s jinými penězy státními, čímž n a b y l s t á t s m í s e n í m (§ 371 obč. zák.) v l a s t n i c t v í k vadiu s povinností vrátiti svého času stejné množství peněz téhož druhu. Tímže okamžikem pozbyla však žalobkyně vlastnictví k penězům za vadium složeným, ač-li ho nepozbyla již dříve. Z důvodu vlast-

nického práva k v a d i u nemůže tedy žalobkyně vyloučiti exekuci vedenou vymáhajícím věřitelem na nárok na vydání vadia, jednak pro nedostatek práva vlastnického, jednak proto, že by nebyla žalovaná strana pasivně k žalobě legitimována.

Zbývá tedy otázka, zda přísluší žalobkyni o b l i g a č n í n á r o k, činící exekuci na nárok na vydání vadia nepřipustnou. Zajisté, neboť tím, že Filomena V-ová beze všeho oprávnění použila za vadium peněz žalobkyně, svěřených jí k vyživování žalobkyně, vznikl žalobkyni proti ní nárok na vrácení peněz jí bezprávně odňatých, které do jmění dlužnice V-ové nepatřily, a, nemá-li jich více v detenci, jako v tomto případě, též nárok proti třetí osobě (žalované) dle § 37 ex. ř., která naň exekuci vede. Dlužnici V-ové nepříslušelo totiž právo volně disponovati penězy, jí jako důchod na výživu žalobkyně poukazovanými, nepříslušelo jí zejména právo peněz těch použiti za vadium. Bylať pouze jich schovatelkou, po případě měla je na základě převzatého příkazu, hraditi z nich výživu žalobkyně, nebyla oprávněna jimi zaplatiti pohledávku vymáhající věřitelky. Vymáhajícímu věřiteli (pivovaru v H.) nepřísluší však k penězům těm větší právo, než přísluší jeho dlužnici, než by mu mohla dlužnice dobrovolně k nim zjednati (viz Neumann Komentář k § 37 ex. ř. str. 168, pak rozh. n. s. č. 2054 a 2775 sb. n. s.). Právo exekučního věřitele jest totiž pouze právem odvozeným, postihujícím p o u z e j m ě n í d l u ž n í k a v tom stavu, v jakém se právě nachází v čase zabavení. Je-li dlužnice V-ová povinna vydati peníze jako vadium ležící žalobkyni a není-li oprávněna jí je zadržovati, nemůže toho činiti ani vymáhající věřitel. Žalobkyně tvrdila v žalobě, že jí na uvedené vadium přísluší právo, jež nepřipouští provedení exekuce; žalobkyně netvrdí tedy, že jí přísluší k vadiu pouze právo vlastnické, nýbrž právo vůbec, tedy implicite i obligační právo, které činí exekuci na nárok ku vydání vadia směřující, nepřipustnou. V tom směru zjišťuje odvolací soud, že vadium tvoří peníze, které byly dlužnici V-ové odevzdány k zapravení výživy žalobkyně, z čehož se podává, že to byly peníze žalobkyní V-ové odevzdané do detence, pouze k určitému upotřebení, k určitému úkonu pro žalobkyni, a, když jich k tomu účelu neupotřebila, zůstaly i nadále peníze svěřenými, do jmění žalobkyně patřícími. Jakmile jich dlužnice užila způsobem příčícím se účelu, k němuž jí byly svěřeny, vznikla tím žalobkyni, jak již shora uvedeno, pohledávka, aby peníze ty jí mateřská poručnice V-ová vrátila. Dlužnice V-ová nesmí, i kdyby chtěla, použiti peněz těch ku zapravení pohledávky vymáhající věřitelky firmy H., poněvadž to nejsou peníze její, nýbrž peníze její dcery, žalobkyně; exekuce vymáhající věřitelky na nárok V-ové na navrácení vadia má postihnouti pouze jmění dlužnice; poněvadž však nárok na vrácení vadia dlužnici nepatří jako součást jejího jmění, nýbrž jako jmění, kteréž je jí toliko svěřeno pro žalobkyni, nepostihuje exekuce vymáhající věřitelky tento nárok dlužnice na vydání vadia právem, nýbrž bezdůvodně a proto bylo nutno dovolání z důvodů nesprávného posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) vyhověti a žalobě vylučovací, opřené o pohledávku žalobkyně, činící exekuci nepřipustnou, změnou rozsudků nižších soudů průchod dáti a exekuci prohlásiti nepřipustnou.